

Koe on kaksiosainen. Osassa 1 on kuusi 20 pisteen tehtävää ja osassa 2 kolme 30 pisteen tehtävää. Saat vastata enintään viiteen tehtävään. Näistä tehtävistä enintään kaksi saa olla osasta 2.

Kokeen maksimipistemäärä on 120. Sen saavuttaminen edellyttää, että vastaat kolmeen osan 1 tehtävään ja kahteen osan 2 tehtävään.

Halutessasi voit tuottaa vastausten tueksi piirroksia, kaavioita tai taulukoita ja liittää niistä kuvakaappauksen mihin tahansa tekstivastaukseen.

Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvoiteltavaksi.

Sisälllys

Vastaa enintään 5 tehtävään.

Osa 1: 20 pisteen tehtävät

Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Poliittinen vastuu 20 p.
2. Asuntolainat Suomessa ja Ruotsissa 20 p.
3. Euroopan unionin maatalouspolitiikka 20 p.
4. Työllisyyden edistämisen keinot ja niiden arviointi, Aineisto 20 p.
5. Oikeudellisten käsitteiden sisältö 20 p.
6. Vuokrasuhdetta koskevat säädökset 20 p.

Osa 2: 30 pisteen tehtävät

Vastaa 0–2 tehtävään.

7. Puolueiden edustajien sukupuoli- ja ikäjakaumat, Aineisto 30 p.
8. Inflaatio ja sen vaikutukset kotitalouksissa, Aineisto 30 p.
9. Kansainvälinen siirtolaisuus, Aineisto 30 p.

Koe yhteensä 120 p.**Osa 1: 20 pisteen tehtävät**

Vastaa 3–5 tehtävään.

1. Poliittinen vastuu 20 p.

Selitä, mitä tarkoittaa käsite poliittinen vastuu, ja kuvaa, kuinka se toteutuu Suomessa yhtäältä yksittäisen kansanedustajan ja toisaalta valtioneuvoston osalta.

2. Asuntolainat Suomessa ja Ruotsissa 20 p.

Ruotsissa asuntolainojen maksuajat ovat olleet tyypillisesti paljon pidempiä kuin Suomessa. Suomessa vain pienessä osassa asuntolainoja laina-aika on ollut 30 vuotta tai enemmän. Ruotsissa asuntovelallinen on joissain tapauksissa maksanut lainastaan lähinnä vain korkoja.

Tarkastele Suomen ja Ruotsin asuntolainakäytäntöjen etuja ja heikkouksia kansantalouden ja kotitalouksien kannalta.

3. Euroopan unionin maatalouspolitiikka 20 p.

Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan päätavoitteita vuosille 2023–2027 ovat muun muassa seuraavat:

- varmistaa viljelijöille kohtuulliset tulot
- tukea ilmastotoimia ja suojella ympäristöä
- säilyttää maaseutu elinvoimaisena.

Miten näitä tavoitteita pyritään edistämään yhtäältä Euroopan unionin tasolla ja toisaalta Suomessa?

4. Työllisyyden edistämisen keinot ja niiden arviointi 20 p.

Aineisto 4.A Tekstikatkelma: Elinkeinoelämän keskusliiton tavoitteita työllisyyden parantamiseksi

Elinkeinoelämän keskusliitto: Tavoitteemme

1. *Nopeutetaan työllistymistä uudistamalla työttömyysturvan etuudet ja niiden käsittelysäännöt.*
2. *Muutetaan asumisen tukeminen työhön kannustavammaksi.*
3. *Mitoitetaan varhaiskasvatuksen asiakasmaksut työn vastaanottamista tukeviksi.*
4. *Huolehditaan työtulojen verotuksen kohtuullisuudesta.*
5. *Työn ja etuuksien yhteensovitus vahvemmin työntekoa tukevaksi.*

Kannustinloukut johtuvat pääosin siitä, että yhteiskunnan tarjoamat etuudet ovat liian kilpailukyisiä työstä saataviin tuloihin nähden. Kannustinpulmia aiheuttavat myös etuuksien saamiseen liittyvät viiveet.

Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto. <https://ek.fi/tavoitteemme/tyoelama/tyollisyys-ja-tyovoima/>. Viitattu: 22.8.2022.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK on suomalainen, ensisijassa suuria ja keskisuuria yksityisiä yritystyönantajia edustava etujärjestö. Aineisto 4.A kertoo, mitä tavoitteita EK:lla on työllisyyden parantamiseksi ja millainen näkemys sillä on työllistymisen ongelmista.

Pohdi, mitä toimenpiteitä tavoitteet 1–5 (aineisto 4.A) tarkoittaisivat käytännössä ja millaisia ongelmia tavoitteisiin ja niiden toteuttamiseen liittyy.

5. Oikeudellisten käsitteiden sisältö 20 p.

Ryhmä lukiolaisia piti niin riehakkaat juhlat, että poliisi teki tapahtumista esitutkinnan ja osa juhlijoista päätyi käräjäoikeuteen. Tapausta punnitessaan oikeus käytti seuraavia oikeudellisia käsitteitä: rikosoikeudellinen vastuu, tuottamuksellisuus, avunanto, yksityisyyttä loukkaavan tiedon levittäminen.

Selvitä edellä mainittujen oikeudellisten käsitteiden sisältö ja anna esimerkkejä, minkälaisia näyttöön liittyviä seikkoja tuomioistuimien voisi joutua pohtimaan näiden käsitteiden osalta oikeudellisessa harkinnassaan.

6. Vuokrasuhdetta koskevat säädökset 20 p.

Olet muuttamassa omaan kotiin ja solmimassa vuokrasopimusta. Vuokranantaja ja sinä laaditte sopimustekstiä, ja vuokranantaja haluaa, että tekstiin kirjataan erikseen seuraavat asiat:

- vuokrasuhteen irtisanomisaika vuokranantajalle ja vuokralaiselle
- vuokraennakko ja sen suuruus
- vuokravakuus ja sen suuruus
- asunnon kalusteiden vahinkojen korvausvelvollisuus.

Millaisia ehtoja laki asettaa näissä asioissa, ja mistä seikoista voitte neuvotella vuokranantajan kanssa?

Osa 2: 30 pisteen tehtävät

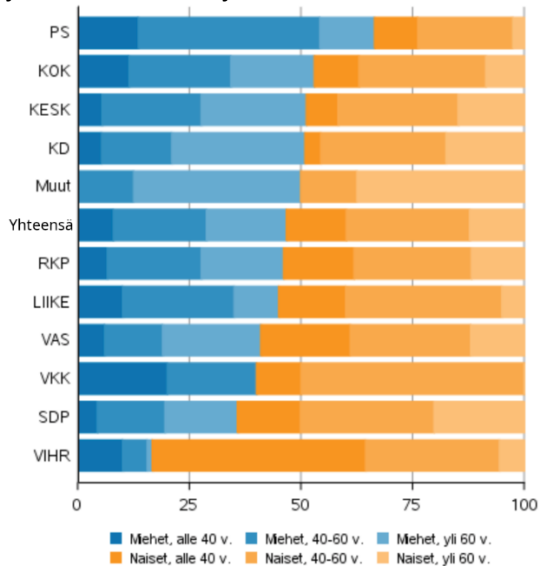
Vastaa 0–2 tehtävään.

7. Puolueiden edustajien sukupuoli- ja ikäjakaumat 30 p.

Aineisto 7.A Kuvio: Miesten ja naisten osuus valituista aluevaltuutetuista puolueen ja iän mukaan aluevaaleissa tammikuussa 2022 prosentteina (%)

TAUSTAA

Kuvio 7.A kertoo aluevaaleissa 2022 hyvinvointialueiden valtuustoihin valittujen sukupuoli- ja ikäjakauman puolueittain. Vaaleissa valittiin lähes 1 400 valtuutettua. Niistä kokoomus, keskusta ja sosialidemokraattinen puolue saivat kukin lähes 300 valtuutettua, perussuomalaiset noin 150 sekä vasemmistoliitto ja vihreät kumpikin noin 100 valtuutettua, ruotsalainen kansanpuolue lähes 80 ja kristillisdemokraatit lähes 60 valtuutettua. Liike Nyt sai 20 ja Valta kuuluu kansalle 10 valtuutettua. Lisäksi joitain valtuutettuja valittiin muilta listoilta. Helsingissä ei pidetty aluevaaleja.

Kuvion lyhenteet: PS = perussuomalaiset; KOK = kokoomus; KESK = keskusta; KD = kristillisdemokraatit; RKP = ruotsalainen kansanpuolue; LIIKE = Liike Nyt; VAS = vasemmistoliitto; VKK = Valta kuuluu kansalle; SDP = sosialidemokraattinen puolue; VIHR = vihreät.

Lähde: *Miesten ja naisten osuus valituista puolueen ja iän mukaan aluevaaleissa 2022, %*. Tilastokeskuksen verkkosivut. https://tilastokeskus.fi/til/alvaa/2022/04/alvaa_2022_04_2022-02-16_tie_001_fi.png. Julkaistu: 16.2.2022. Viitattu: 16.1.2023. Muokaus: YTL.

7.1 Vertaile kuvion 7.A pohjalta puolueita niiden aluevaltuutettujen sukupuoli- ja ikäjakaumien osalta ja pohdi syitä puolueiden välisiin eroihin. 14 p.

7.2 Analysoi, mitä merkitystä päättävien elinten, kuten kunnan- tai aluevaltuustojen, jäsenten sukupuoli- ja ikäjakaumalla on ja miten siihen olisi mahdollista vaikuttaa. 16 p.

8. Inflaatio ja sen vaikutukset kotitalouksissa 30 p.

Aineisto 8.A Taulukko: Kuluttajahintaindeksin vuosimuutos hyödykeryhmittäin prosentteina (%) Suomessa vuosina 2020–2021 ja kesäkuussa 2022

	Vuosimuutos 2020–2021, %	Vuosimuutos laskettuna kesäkuussa 2022, %
Kokonaisindeksi	2,2	7,8
Elintarvikkeet ja alkoholittomat juomat	0,6	10,9
Alkoholijuomat ja tupakka	4,5	3,0
Vaatetus ja jalkineet	–1,3	3,9
Asuminen, vesi, sähkö, kaasu	3,1	8,5
Kalusteet, kotitalouskoneet ja yleinen kodinhoito	–0,3	5,4
Liikenne	6,5	19,0
Viestintä	2,5	5,7
Kulttuuri ja vapaa-aika	0,9	4,0
Ravintolat ja hotellit	2,1	6,5

Lähde: Tilastokeskuksen verkkosivut. https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_hinnat.html. Julkaistu: 14.2.2022. Viitattu: 29.7.2022. Muokkaus: YTL.

Lähde: Tilastokeskuksen verkkosivut. <https://www.tilastokeskus.fi/julkaisu/cktvfxtbc24oa0b55rnsdhvzr>. Julkaistu: 14.7.2022. Viitattu: 29.7.2022. Muokkaus: YTL.

8.1 Euroopan keskuspankki EKP on asettanut pitkän aikavälin inflaatiotavoitteen euroalueen kansantalouksille. Selitä, mihin EKP pyrkii tällä, ja arvioi, miten vuosien 2020–2022 tilanne Suomessa vastasi EKP:n inflaatiotavoitetta. 10 p.

8.2 Analysoi taulukon 8.A pohjalta, mihin väestöryhmiin ja minkätyyppisiin kotitalouksiin inflaatio Suomessa kesällä 2022 vaikutti eniten. Pohdi, mitä kohdennettuja talouspoliittisia ratkaisuja hallitus sen mukaisesti olisi voinut tehdä kesän 2022 tilanteessa. 20 p.

9. Kansainvälinen siirtolaisuus 30 p.

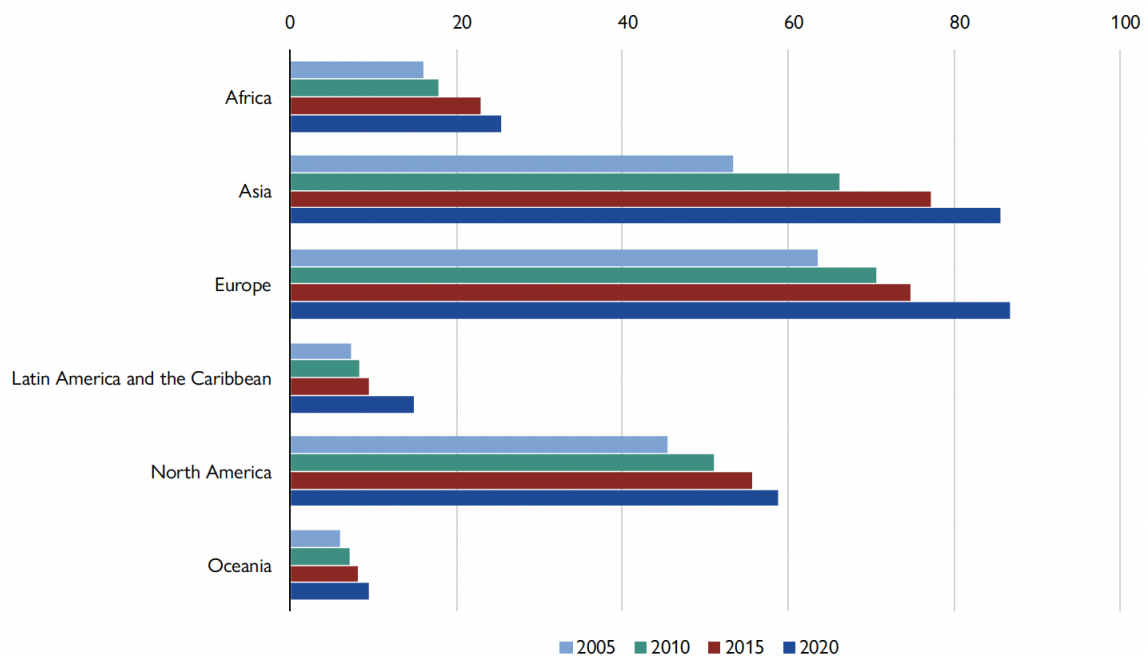
Aineisto 9.A Taulukko: Kansainväliset siirtolaiset vuosina 1970–2020

Vuosi	Kansainvälisten siirtolaisten määrä	Siirtolaisten osuus maailman väestöstä (%)
1970	84 460 125	2,3
1975	90 368 010	2,2
1980	101 983 149	2,3
1985	113 206 691	2,3
1990	152 986 157	2,9
1995	161 289 976	2,8
2000	173 230 585	2,8
2005	191 446 828	2,9
2010	220 983 187	3,2
2015	247 958 644	3,4
2020	280 598 105	3,6

Lähde: *The World Migration Report 2022 [Maailman siirtolaisuus. Raportti 2022]*. International Organization for Migration. <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022>. Julkaistu: 1.12.2021. Viitattu: 15.10.2022. Käännös: YTL. Muokkaus: YTL.

Aineisto 9.B Kuvio: Kansainväliset siirtolaiset uuden asuinpaikkansa mukaan vuosina 2005–2020

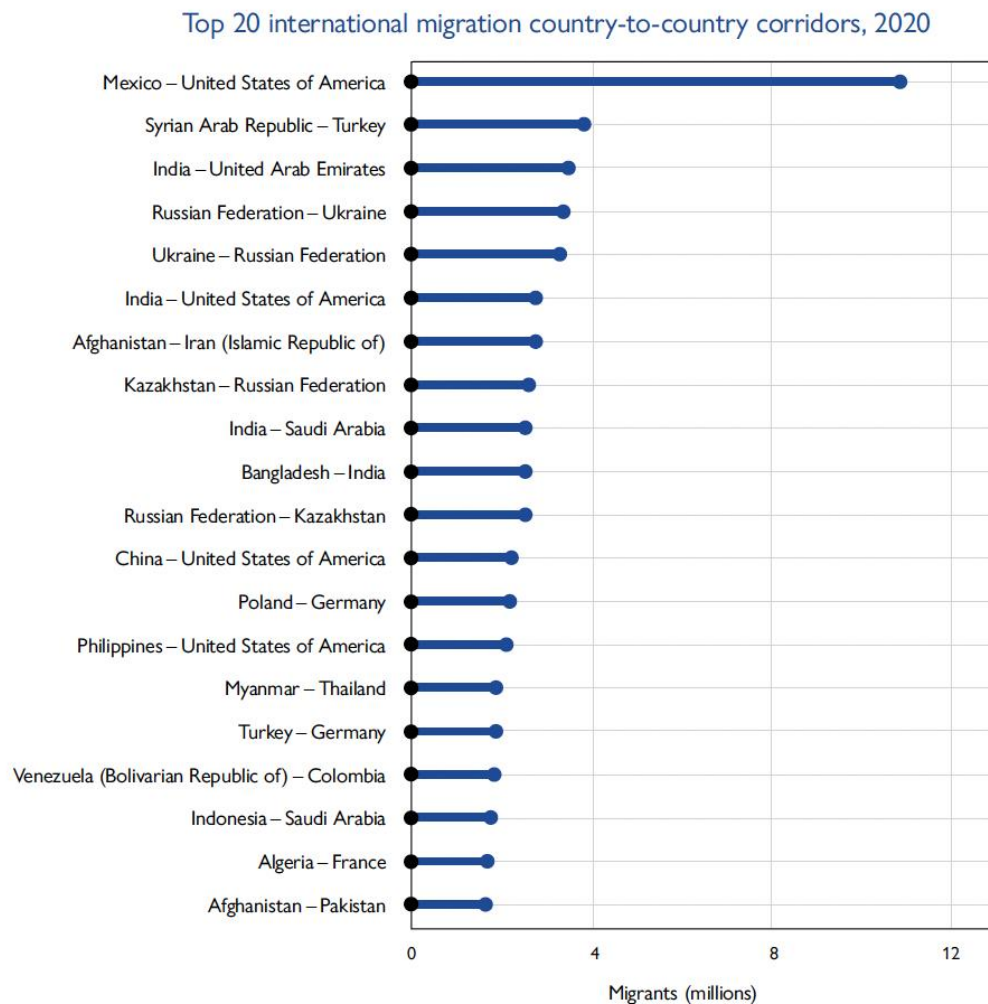
International migrants, by major region of residence, 2005–2020 (millions)

Kuvion tekstien käännökset	
International migrants, by major region of residence, 2005–2020 (millions)	Kansainväliset siirtolaiset uuden asuinpaikkansa mukaan vuosina 2005–2020 (miljoonaa henkilöä)
Africa	Afriikka
Asia	Aasia
Europe	Eurooppa
Latin America and the Caribbean	Latinalainen Amerikka ja Karibian alue
North America	Pohjois-Amerikka
Oceania	Oseania

Lähde: *The World Migration Report 2022 [Maailman siirtolaisuus. Raportti 2022]*. International Organization for Migration. <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022>. Julkaistu: 1.12.2021. Viitattu: 15.10.2022. Käännös: YTL. Muokkaus: YTL.

Aineisto 9.C Kuvio: Kansainvälisen siirtolaisuuden merkittävimmät maasta maahan -reitit vuonna 2020

Kuviossa on ilmoitettu kunkin kulkureitin osalta kansainvälisten siirtolaisten määrä miljoonissa siten, että mukaan on laskettu ensiksi mainitussa maassa (esim. Meksikossa) syntyneet mutta toiseksi mainitussa maassa (esim. Yhdysvalloissa) asuvat henkilöt vuoden 2020 tilanteen mukaan. Luvuissa on siis siirtolaisia pitkältä ajanjaksolta.

Kuvion tekstien käännökset	
Top 20 international migration country-to-country corridors, 2020	Kaksikymmentä kansainvälisen siirtolaisuuden suurinta maasta maahan -reittiä (2020)
Mexico – United States of America	Meksiko – Yhdysvallat
Syrian Arab Republic – Turkey	Syyria – Turkki
India – United Arab Emirates	Intia – Yhdistyneet arabiemiirikunnat
Russian Federation – Ukraine	Venäjä – Ukraina
Ukraine – Russian Federation	Ukraina – Venäjä
India – United States of America	Intia – Yhdysvallat
Afghanistan – Iran (Islamic Republic of)	Afganistan – Iran
Kazakhstan – Russian Federation	Kazakstan – Venäjä
India – Saudi Arabia	Intia – Saudi-Arabia
Bangladesh – India	Bangladesh – Intia
Russian Federation – Kazakhstan	Venäjä – Kazakstan
China – United States of America	Kiina – Yhdysvallat
Poland – Germany	Puola – Saksa
Philippines – United States of America	Filippiinit – Yhdysvallat
Myanmar – Thailand	Myanmar – Thaimaa
Turkey – Germany	Turkki – Saksa
Venezuela (Bolivarian Republic of) – Colombia	Venezuela – Kolumbia
Indonesia – Saudi Arabia	Indonesia – Saudi-Arabia
Algeria – France	Algeria – Ranska
Afghanistan – Pakistan	Afganistan – Pakistan
Migrants (millions)	Siirtolaiset (miljoonia)

Lähde: *The World Migration Report 2022 [Maailman siirtolaisuus. Raportti 2022]*. International Organization for Migration. <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022>. Julkaistu: 1.12.2021. Viitattu: 15.10.2022. Käännös: YTL. Muokkaus: YTL.

Kansainvälisessä siirtolaisuudessa on kyse henkilöiden muuttamisesta maahan, jonka kansalaisia he eivät ole. Aineistot 9.A, 9.B ja 9.C on tuottanut kansainvälinen siirtolaisuusjärjestö International Organization for Migration IOM, joka on osa Yhdistyneiden kansakuntien organisaatiota. Se on perustettu vuonna 1951. Sen tehtävänä on kerätä tilastoja kansainvälisestä siirtolaisuudesta.

9.1 Kuvaile aineistojen 9.A, 9.B ja 9.C avulla kansainvälisen siirtolaisuuden muutosta ja alueellisia eroja. 12 p.

9.2 Millaisia yhteiskunnallisia vaikutuksia kansainvälisellä siirtolaisuudella on yhtäältä siirtolaisten lähtömaan ja toisaalta siirtolaisia vastaanottavan maan näkökulmasta? 18 p.

Kokeen tehtävät loppuvat tähän.

Tarkista, että vastasit ohjeiden mukaiseen määrään tehtäviä. Älä jätä mitään merkintöjä sellaisen tehtävän vastaukselle varattuun tilaan, jota et halua jättää arvosteltavaksi.